

TÌNH HÌNH BIỂN ĐÔNG 2012

Lời giới thiệu: Website: www.tranhchapbiendong.com và người chủ trương.

Website: www.tranhchapbiendong.com ra mắt độc giả ngày 15/8/2009 với mục đích khiêm tốn là cung cấp những cập nhật về Tranh Chấp Biển Đông. Website khởi đầu khá chậm với khoảng 50 lượt truy cập mỗi ngày. Đến tháng 5-2011, sau vụ tàu Hải Giám Trung Quốc xâm nhập lãnh hải Việt Nam, cắt dây cáp 2 tàu khảo sát Việt Nam là Bình Minh 2 và Viking 2 thì số người truy cập tăng lên đột biến, từ 30-5-2011 đến 28-6-2011 đã có 50,000 lượt truy cập, phần lớn là giới nghiên cứu quốc nội. Cho đến cuối năm 2012, đã có 243,581 lượt truy cập, chia ra 73% từ quốc nội, 16% từ Âu Châu và 10% từ Hoa Kỳ.

Người chủ trương Website này là ông Nguyễn Mạnh Trí. Ông nguyên là một cựu Trung Tá của hải quân Việt Nam Cộng Hòa trước năm 1975. Trong thời gian gần đây, ông đã bỏ rất nhiều thì giờ nghiên cứu những biến chuyển xảy ra tại Biển Đông. Website: www.tranhchapbiendong.com có mục đích giúp cho giới nghiên cứu quốc nội những tin tức cập nhật và đầy đủ từ báo chí quốc tế, hải ngoại cũng như trong nước.

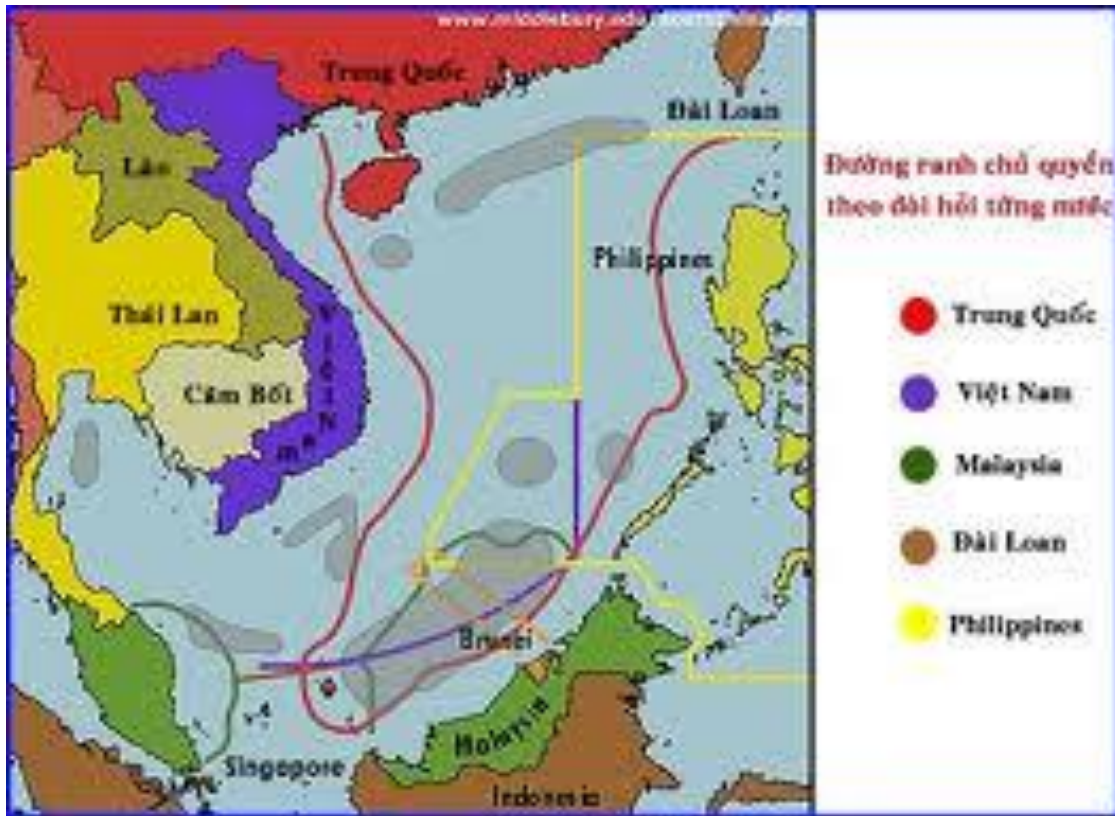
Trong năm 2012, tình hình Biển Đông không có đột biến về phương diện quân sự nhưng rất sôi động về những âm mưu của Trung Quốc cố tình tạo ra dưới những hình thức khác nhau. Những phô trương áp lực liên tục kể từ tháng 4 đến giờ đối với Philippines và Việt Nam vừa nằm trong chiến lược chiếm lĩnh Biển Đông của Trung Quốc và cũng có thể để che dấu những khó khăn nội bộ trong thời gian chuyển tiếp lãnh đạo. Bài viết chỉ tổng kết tình hình Biển Đông trong năm 2012. Chi tiết của các biến cố xin vào các đề mục liên hệ trong Website:

www.tranhchapbiendong.com

TRUNG QUỐC

Cho đến bây giờ, Trung Quốc vẫn dùng chiến thuật cố hữu dưới những hình thức khác nhau, bao gồm các biện pháp hành chính, kinh tế và quân sự, cũng như sự kết hợp giữa các tổ chức chính quyền và phi chính quyền, để cố tình lấn chiếm các vùng lãnh hải của Philippines và Việt Nam cũng như ngăn cản không cho các quốc gia khác can thiệp vào vấn đề Biển Đông. Dù với danh xưng nào (chiến lược “góp gió thành bão”, chiến lược “lát cắt salami”, chiến lược “gặm nhấm dần dần”, “mưa dầm thấm lâu” hay “chiến thuật biển người”), mục đích tối hậu của Trung Quốc là khẳng định chủ quyền và xâm chiếm toàn bộ Biển Đông:

- Chính quyền Trung Quốc luôn luôn khẳng định rằng họ có chủ quyền “không thể chối cãi” trên hầu như toàn bộ Biển Đông. Thế nhưng Bắc Kinh luôn luôn bác bỏ các đề nghị đưa tranh chấp ra trước tòa án quốc tế hoặc mở đàm phán đa phương về vấn đề này. Tại hội thảo “Tranh chấp Biển Đông: Chủ quyền Quốc gia và Quy tắc Quốc tế” ngày 14/6/2012 do Viện nghiên cứu kinh tế Thiên Tắc và báo điện tử Sina.com tổ chức, nhiều học giả Trung Quốc đã đặt lại vấn đề về cái gọi là “đường chín đoạn” và cách hành xử không hợp lý của Trung Quốc.

- Việc triển khai tàu từ các tàu biển bán quân sự, một số được vũ trang nhẹ và số còn lại không vũ trang như các tàu Hải giám, các tàu thuyền đánh cá, Tổng công ty Dầu khí Hải dương Trung Quốc (CNOOC) cùng với các mạng dân tộc quá khích là những công cụ được Trung Quốc dùng trong thời gian gần đây song song với các biện pháp ngoại giao, kinh tế để mở rộng sự hiện diện và thực thi các tuyên bố chủ quyền và các dạng quyền tài phán khác với trên 80% Biển Đông, mở rộng ra tới khắp trung tâm hàng hải của Đông Nam Á. Trung Quốc làm bộ cho đây không phải là hoạt động quân sự mà chỉ là vấn đề ngư chính. Đây là một nước cờ đầy mưu mô, giúp Bắc Kinh luôn luôn ở trong thế công, đồng thời thử phản ứng của Mỹ và các bên liên quan. Việc chuyển các lực lượng bán quân sự qua các lực lượng hải quân có thể xảy ra bất cứ lúc nào. Cộng đồng quốc tế phải giúp Philippines và Việt Nam có được những biện pháp đối phó cần thiết.
- Các diễn biến liên hệ đến vấn đề Biển Đông trong năm 2012 tập trung vào 2 mục tiêu chính là Philippines và Việt Nam:
 1. **Tranh chấp bãi cạn Scarborough:** Cuộc đối đầu giữa tàu chiến hai nước bắt đầu ngày 8/4 khi giới chức Philippines phát hiện tám tàu cá Trung Quốc đang đánh bắt ở bãi cạn này – vốn là một chuỗi các hòn đảo và đảo san hô nhỏ nằm cách Luzon, đảo chính của Philippines, 124 hải lý về phía tây. Cả Trung Quốc và Philippines đều tuyên bố nhận có chủ quyền tại bãi Scarborough, bãi đá không có người ở, mà Trung Quốc gọi là đảo Hoàng Nham, nằm cách bờ biển gần nhất của Philippines 203 km trong khi đó phần đất gần nhất của Trung Quốc với bãi cạn này là đảo Hải Nam, cách đó tới 1,200 km về hướng Bắc. Trong giai đoạn căng thẳng nhất, Trung Quốc đã dùng chiến thuật lấy thịt đè người, huy động hàng chục tàu hải giám và ghe đánh cá vào vùng này cũng như dùng áp lực kinh tế với Philippines. Đầu tháng 6/2012, cơn bão Butchoy đã tạo ra một khoảng thời gian “nghỉ giữa hiệp” cho cuộc tranh chấp kéo dài 2 tháng giữa các tàu Philippines và Trung Quốc. Trung Quốc cũng từ chối đề nghị của Philippines đưa vấn đề ra tòa án quốc tế. Cho đến đầu tháng 7, tình hình vẫn chưa ngã ngũ. Một cựu thứ trưởng Ngoại giao Philippines trong tháng 10 mới đây cho biết, bãi cạn

Scarborough trên Biển Đông hiện đã nằm dưới sự kiểm soát của Trung Quốc nhưng tin này không được giới hữu trách Philippines xác nhận. Trung Quốc đã chặn lối vào duy nhất của Bãi cạn Scarborough và hiện đang kiểm soát lối vào đó.

2. Thủ đoạn đối với Việt Nam: Sau khi Quốc hội Việt Nam thông qua Luật Biển ngày 21/6/2012, trong đó khẳng định quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa thuộc chủ quyền của Việt Nam, Trung Quốc đã đưa ra một loạt các hành động khiêu khích:
 - ❖ Nâng cấp đảo Phú Lâm: Quốc Vụ viện Trung Quốc đã phê chuẩn quyết định thành lập cái gọi là "thành phố Tam Sa" trên đảo Phú Lâm với phạm vi quản lý bao gồm 2 quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa của Việt Nam, lập đặc khu quân sự trên khu vực này, loan báo Bắc Kinh đã bắt đầu các cuộc tuần tra sẵn sàng tác chiến trong vùng biển xung quanh nhóm các quần đảo có tranh chấp ở Biển Đông. Dù rằng Phú Lâm chỉ là một đảo san hô nhỏ rộng chưa đến 2 km², cả đến nước ngọt cũng không có, Trung Quốc đã nâng đảo này lên cấp thành phố Tam Sa và liên tiếp tăng cường và không ngừng mở rộng các hoạt động phát triển cơ sở hạ tầng, kinh tế, du lịch, và dân cư. Ngày 24/7, chính phủ Trung Quốc tổ chức lễ ra mắt thành phố Tam Sa tại Biển Đông đồng thời quyết định thành lập cơ quan chỉ huy quân sự tại thành phố này. Phòng khí tượng cũng được lập trên đảo Phú Lâm hôm 8/10. Hãng tin Bloomberg cuối tháng 12 trích tin của báo Thương Nghiệp Thế kỷ 21 của Trung Quốc, dẫn lời Tỉnh trưởng tỉnh Hải Nam, là tỉnh cai quản thành phố Tam Sa, nói rằng chính phủ trung ương đã phê chuẩn kế hoạch để đầu tư 10 tỉ Nhân dân tệ, tương đương với 1.6 tỉ USD để xây dựng cấu trúc hạ tầng tại các khu vực được đặt dưới quyền cai quản của thành phố Tam Sa.
 - ❖ Mời thầu 9 lô dầu khí: Tổng Công ty dầu khí hải dương Trung Quốc (China National Offshore Oil Corp - CNOOC) thông báo mời thầu thăm dò-khai thác 9 lô dầu khí nằm bên trong vùng đặc quyền kinh tế 200 hải lý của Việt Nam theo Luật Biển của Liên Hiệp Quốc. Hãng dầu khí quốc gia Trung Quốc CNOOC vừa loan báo sẽ bắt đầu khoan thăm dò ba giếng dầu ở vùng nước sâu trong năm nay bằng giàn khoan Hải dương Thạch du 981 mà Trung Quốc mới khai trương.
 - ❖ Hộ chiếu 'lưỡi bò': Tháng 11, Trung Quốc chính thức lưu hành hộ chiếu phổ thông điện tử in bản đồ đường lưỡi bò thực tế đã diễn ra từ tháng 5 cũng như cho in bản đồ thành phố Tam Sa cũng như hình đường chủ quyền chín đoạn ở Biển Đông lên hộ chiếu điện tử kiểu mới.
 - ❖ Bắt giữ tàu cá, ngư dân: Năm 2012, Trung Quốc đã bắt giữ 21 ngư dân và 2 tàu cá của Việt Nam tại vùng biển thuộc quần đảo Hoàng Sa của Việt Nam.
 - ❖ Leo thang xâm phạm:
 - Trung Quốc triển khai bốn tàu hải giám tại đảo đá ngầm mang tên Đá Châu Viên trên quần đảo Trường Sa. Giữa tháng 7, Trung Quốc cho một đội tàu đánh cá gồm 30 chiếc đổ xuống Trường Sa. Tân Hoa Xã nói thêm rằng chuyến đi đánh cá này sẽ kéo dài 20 ngày quanh đảo Vĩnh Thử (Việt Nam gọi là Đá Chữ Thập) và đảo Chữ Bích (Việt Nam gọi là Đá Su Bi).
 - Ngày 23/11, Trung Quốc xuất bản bản đồ "Tam Sa", phạm vi bao gồm 2 quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa và vùng đặc quyền kinh tế, thềm lục địa của Việt Nam.
 - Ngày 27/11, tỉnh Hải Nam thông qua bản sửa đổi "Điều lệ quản lý trị an biên phòng ven biển tỉnh Hải Nam", trong đó đưa hai quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa thuộc chủ quyền của Việt Nam vào phạm vi áp dụng.
 - Ngày 30/11/2012, hai tàu kéo của Trung Quốc đã gây đứt cáp địa chấn trong khu vực làm việc của của tàu Bình Minh 02 thuộc lãnh hải của Việt Nam. Vị trí cáp bị đứt có tọa độ là 17°26 Bắc và 108°02 Đông, cách đảo Cồn Cỏ 43 hải lý về phía đông nam và cách đường trung tuyến Việt Nam - Trung Quốc 20 hải lý về phía tây.

- ❖ Bước leo thang mới: Các hãng thông tấn nước ngoài từ Bắc Kinh hôm 29/11/2012 cho hay từ 1 tháng 1/2013, cảnh sát tỉnh Hải Nam sẽ “lên tàu và khám xét” thuyền bè nước ngoài đi vào vùng mà Trung Quốc coi là ‘lãnh hải’ của họ ở Biển Đông.

Thành phố Tam Sa được thiết lập trên đảo Phú Lâm mà Việt Nam và Trung Quốc cùng tuyên bố chủ quyền

- Các hành động bá quyền ngang ngược của Trung Quốc đã gặp phải phản ứng gay gắt từ Quốc Tế, thuận lợi cho nỗ lực bảo vệ chủ quyền của Philippines và Việt Nam. Đặc biệt, những nhân vật danh tiếng trong lưỡng viện Quốc Hội Hoa Kỳ như TNS John McCain (Cộng Hòa), John Kerry, Jim Webb (Dân Chủ) và Joe Lieberman (Độc Lập) đều có chung quan điểm này. Trong cuộc hội thảo về an ninh Biển Đông do Trung tâm Chiến lược và Nghiên cứu Quốc tế Hoa Kỳ CSIS tổ chức, thượng nghị sĩ Lieberman đã có lời phát biểu đáng cho Trung Quốc suy ngẫm: “Biển Đông không phải là điểm chính trong quan hệ Mỹ – Trung. Đó là quan hệ giữa Trung Quốc với các nước láng giềng, nhưng hành vi của Trung Quốc trên Biển Đông sẽ ảnh hưởng đến Mỹ và các nước khác trên thế giới. Xét khía cạnh này, điều gì xảy ra trên Biển Đông cũng là mối quan tâm của tất cả mọi người trên thế giới”. Và vị thượng nghị sĩ này nói thêm: “Không một nước nào trong khu vực phải cảm nhận cần lựa chọn giữa Mỹ hay Trung Quốc, nhưng việc họ có cảm thấy như vậy hay không, còn phụ thuộc vào cách hành xử của các nước lớn”.

HOA KỲ

NỢ CÔNG VÀ THÂM THỦNG NGÂN SÁCH ÂU CHÂU VÀ HOA KỲ

Vấn đề nợ công và thâm thủng ngân sách không chỉ ảnh hưởng đến Âu Châu và Hoa Kỳ mà còn ảnh hưởng đến sự tăng trưởng của Trung Quốc và các nước Á Châu. Sự tái cấu trúc nền kinh tế và tài chánh của Châu Âu và Hoa Kỳ để vừa giảm nợ công và cùng một lúc tăng trưởng kinh tế sẽ có ảnh hưởng rất sâu xa nhất là liên hệ thương mại với Trung Quốc. Cuối tháng 6/2012, lãnh đạo EU vừa thống nhất sử dụng quỹ cứu trợ đồng tiền chung để hỗ trợ trực tiếp các ngân hàng đang gặp khó để không thêm nợ cho các chính phủ. Họ cũng thỏa thuận thiết lập một tổ chức giám sát ngân hàng

chung cho khu vực Eurozone. Dù Đức là quốc gia đóng vai chính trong nỗ lực cứu nguy Âu Châu, Đức không thể và cũng không đủ khả năng giúp cho Âu Châu nếu các nước này không tự cứu mình trước. Nói chung:

- Các chủ nhà băng, tập đoàn dầu khí, các đại công ty và những người giàu có tại Âu Châu và Hoa Kỳ phải đóng góp thêm vào cho ngân sách. Các thành phần dân cử phải làm việc cho đại đa số quần chúng thay vì phục vụ các các nhóm lợi ích tư bản.
- Các công ty đầu tư đang đầu tư ở nước ngoài, nhất là tại Trung Quốc, phải hy sinh một số lợi nhuận để chuyển một số công việc về lại Âu Châu và Hoa Kỳ. Trung Quốc cũng sẽ phải đóng góp phần mình để giúp giải quyết tình trạng bất cân xứng trong vấn đề hối đoái và xuất-nhập khẩu giữa Trung Quốc và các đối tác.
- Thành phần trung lưu cũng phải hy sinh khi một số lợi ích xã hội bị cắt giảm. Thành phần nghèo phải chấp nhận sự cắt giảm những phúc lợi về Medicare – Medicaid. Các tập đoàn bảo hiểm, sản xuất dược phẩm và giới bác sĩ phải chịu hy sinh những quyền lợi mà họ đã lợi dụng trong một thời gian quá lâu.
- Chánh quyền và Quân lực của các nước liên hệ cũng phải áp dụng những biện pháp cần thiết để tăng cường hiệu năng và giảm bớt phung phí. Điều này cũng áp dụng cho việc xuất cảng công nghệ quốc phòng.

Các cuộc “biểu tình chiếm phố Wall” trong mấy tháng ở nhiều nơi trên thế giới đòi hỏi giới lãnh đạo phải có những quyết định can đảm vì quyền lợi quốc gia.

Ngày 6/11, Tổng thống Barack Obama, tái đắc cử nhiệm kỳ 2 trước ứng viên Cộng Hòa Mitt Romney. Điều này cho thấy dân chúng Hoa Kỳ đã rất cẩn thận lựa chọn tổng thống của họ trong hoàn cảnh rất là khó khăn của đất nước. Hy vọng trước cuối tháng 12/2012, đảng Cộng Hòa sẽ đặt quyền lợi đất nước lên trên ý thức hệ của 2 đảng để giải quyết những khó khăn căn bản của Hoa Kỳ nhất là vấn đề tăng thu và giảm chi. Một kịch bản mà nhiều người đang lo ngại hiện nay là Quốc hội Mỹ và Nhà Trắng không đạt được thỏa thuận về vấn đề liên quan đến “vách đá tài chính” trước ngày 1/1/2013, điều sẽ đẩy nền kinh tế hàng đầu thế giới rơi vào suy thoái, khi việc tăng thuế và cắt giảm chi tiêu (tự động) khiến chi tiêu tiêu dùng giảm sút, thất nghiệp tăng lên, thị trường chứng khoán chao đảo. Tuy nhiên, nhiều nhà kinh tế cho rằng ngay cả khi kịch bản này xảy ra, những hậu quả của nó có thể không đáng ngại đến mức đó. Cuối cùng thì Thượng viện Hoa Kỳ đã chấp thuận với đa số áp đảo 89/8 một thỏa thuận lưỡng đảng để đa số người Mỹ khỏi bị tăng thuế nhiều và trì hoãn các cắt giảm công chi áp đặt bởi “bờ vực tài chính.” Cuộc biểu quyết diễn ra vài giờ sáng 1/1/2013 sau khi Hoa Kỳ trên nguyên tắc đã rơi xuống bờ vực tài chính này và dự luật đã được Hạ viện phê chuẩn với tỷ số 257/167 khuya Thứ Ba.

HOA KỲ THỂ HIỆN VAI TRÒ LÃNH ĐẠO TẠI Á CHÂU – THÁI BÌNH DƯƠNG

Vai trò quan trọng nhất của Mỹ tại Đông Nam Á/Biển Đông là kiềm chế, đối trọng và cân bằng quyền lực với Trung Quốc.

Tại hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao hội nghị Cấp cao Đông Á (EAS) lần thứ 2 khai mạc tại Phnom Penh ngày 11/7, ngoại trưởng Hoa Kỳ Hillary Clinton lại một lần nữa khẳng định, Mỹ không có tuyên bố chủ quyền lãnh thổ ở Biển Đông và không đứng về bên nào trong tranh chấp lãnh thổ hay biên giới hàng hải “nhưng chúng tôi có một lợi ích cơ bản trong tự do hàng hải, duy trì hòa bình và ổn định, tuân thủ luật pháp quốc tế và thực hiện thương mại không cản trở” ở vùng biển này”.

Hoa Kỳ đã nói rõ rằng phần lớn lịch sử sẽ được viết ra về thế kỷ thứ 21 sẽ được thực hiện trong khu vực châu Á-Thái Bình Dương. Sự chuyển hướng rộng rãi hơn của Hoa Kỳ qua châu Á không phải

chỉ có nghĩa là gia tăng tiếp cận, mà là tìm ra giao điểm của các quyền lợi và nhu cầu sẽ giúp cho liên minh tiến tới vào thế kỷ này. Sẽ không phải là một điều gì đã thấy trong thời Chiến tranh Lạnh hay trong thời chiến tranh Việt Nam, mà là một điều gì mới mẻ, nhỏ hơn, nhậm lẹ hơn, có tính cách bền vững về mặt chính trị cho các đối tác và đồng minh của Hoa Kỳ.

Bà Hillary Clinton đã công bố một kế hoạch mới gọi là “Sáng kiến can dự chiến lược ở châu Á Thái Bình Dương” gọi tắt là APSEI cùng với những yếu tố chủ đạo trong chiến lược của Hoa Kỳ dành cho châu Á - Thái Bình Dương. Bà nói Hoa Kỳ chú trọng vào sáu cột trụ chiến lược, gồm hợp tác vì an ninh khu vực, hội nhập kinh tế và trao đổi mậu dịch, khai mở vùng hạ lưu Mekong, đối phó những nguy cơ liên quốc gia, phát huy dân chủ, và giải quyết những di hại của chiến tranh.

Việc Mỹ nói lại hợp tác với Việt Nam và một số quốc gia châu Á khác như Indonesia không thể coi là một chiến lược nhằm kiềm chế Trung Quốc. Tổng thống Obama muốn cho mọi người thấy Mỹ họ có trách nhiệm trong khu vực châu Á-Thái Bình Dương và sẵn sàng hợp tác với các nước trong khu vực, kể cả Trung Quốc để duy trì an ninh tại đây.

Bộ trưởng quốc phòng Hoa Kỳ Leon Panetta thu hút sự chú tâm của cả thế giới khi ông công bố chiến lược quân sự mới của Washington tại Hội nghị Diễn đàn Quốc phòng Shangri-La vào tháng 6/2012. Ngũ Giác Đài sẽ tái phối trí lực lượng hải quân theo trục chiến lược mới quay sang châu Á, thi hành từ nay và hoàn tất năm 2020, song song với kế hoạch thực hiện những ưu tiên chiến lược trên địa bàn Á Châu. Lực lượng hải quân Hoa Kỳ sẽ được phân bố 60% trên Thái Bình Dương và 40% trên Đại Tây dương thay vì 50-50% như hiện nay. Ông Panetta cũng cho biết, Mỹ dự định không chỉ tăng quân số Hạm đội Thái Bình Dương của Mỹ và thay thế các hạm tàu cũ và hết hạn sử dụng, mà còn trang bị cho chúng các trang thiết bị hiện đại.

Ông Panetta nói đến việc khôi phục và củng cố các liên minh quân sự song phương sẵn có như Australia, Nhật, Hàn Quốc, Philippines, và Thái Lan, đồng thời tăng cường đối tác với nhiều nước châu Á khác trong đó có Việt Nam.

Với chủ trương chuyển dịch chiến lược sang châu Á, Lầu Năm góc đang đối diện với triển vọng phải tiến hành tác chiến từ một số lượng căn cứ hạn chế ở tây Thái Bình Dương như Hawaii, Guam, Nhật Bản, Hàn Quốc, Australia ... Mỹ đang tìm cách thỏa thuận với Philippines, Singapore, Thái Lan, Việt Nam để triển khai luân phiên quân Mỹ giống như ở Australia. Các máy bay, tàu bè và binh lính Mỹ có thể được triển khai tới các cơ sở này trong giai đoạn căng thẳng tăng cao, làm cho kẻ địch khó mà tiêu diệt các vị trí tập trung quân và các cơ sở quân sự Mỹ.

Vài tháng trước, xuất hiện tin nói rằng, Mỹ muốn có quyền tiếp cận nhiều hơn tới các cảng và sân bay Philippines để sử dụng như các căn cứ phân tán trong bất kỳ cuộc xung đột nào ở tây Thái Bình Dương. Bộ Quốc phòng Mỹ không muốn xây dựng các căn cứ thường xuyên mới, song muốn có sự bảo đảm là các máy bay và tàu bè của Mỹ có quyền tiếp cận các sân bay, hải cảng của Philippines để huấn luyện, tiếp nhiên liệu, tiếp vận hậu cần và sửa chữa. Lầu Năm góc cũng muốn triển khai một số lượng nhỏ máy bay do thám P-3 Orion ở Philippines và đưa nhiều vũ khí tới nước này trong khi Trung Quốc tăng cường sự hiện diện quân sự ở Biển Đông.

Đáng chú ý là việc này xảy ra ngay sau khi Lầu Năm góc tiết lộ rằng Hải quân Mỹ sẽ đồn trú các tàu chiến hoạt động trong vùng nước cận LCS ở Singapore, một vị trí chiến lược ở cuối eo biển Malacca, một trong những tuyến giao thông hàng hải quan trọng nhất thế giới.

Cuối tháng 6/2012, đề xuất của Mỹ được sử dụng căn cứ hải quân U-tapao, cách thủ đô Bangkok khoảng 140 km về phía Đông Nam, cho các hoạt động nhân đạo và cứu trợ thiên tai cũng như nghiên cứu khí hậu toàn cầu đã được thủ tướng Thái Lan xem xét cùng với các cố vấn quân sự. Tuy nhiên, nội các Thái Lan hôm 26/6 từ chối đưa ra quyết định liên quan tới sân bay U-tapao và đẩy trách nhiệm này cho quốc hội.

Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ Panetta, hồi đầu tháng 6/2012, đã thăm viếng Cam Ranh. Đây là lần đầu tiên một Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ thăm Cam Ranh sau gần 4 thập kỷ. Ông Leon Panetta đã thăm chiếc tàu vận tải USNS Richard E. Byrd của Hải quân Mỹ, vốn dùng để tiếp vận cho các căn cứ quân sự Mỹ ở các khu vực trên thế giới. Hiện nay, tàu đang nằm ở cảng Cam Ranh. “Đây là một chuyến thăm lịch sử. Việc con tàu này đang ở Cam Ranh lúc này, nơi nó được các nhà thầu bảo dưỡng, còn các bạn Việt Nam của chúng ta đang sửa chữa nó, cho thấy rõ chúng ta đã tiến bộ xa đến mức nào”, Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ phát biểu trước các thủy binh Mỹ. Ông nhấn mạnh, việc các tàu chiến Mỹ tiếp cận cơ sở này (Cam Ranh) là một “thành tố then chốt” của chiến lược quân sự mới của Lầu Năm góc. Qua những diễn đạt rất thận trọng trong phát biểu của ông Panetta, một kết luận rõ ràng là Hoa Kỳ đánh giá cao tầm quan trọng quan hệ của Mỹ với Việt Nam.

Có thể nói rằng sau khi Tổng thống Obama tái cử, chiến lược “trở lại châu Á” của Mỹ về cơ bản không có sự thay đổi lớn, nhưng các bước tiến đang được thúc đẩy nhanh hơn trên tất cả phương diện quân sự, chính trị, kinh tế và ngoại giao. Sự đề cử TNS John Kerry thay thế bà Hillary Clinton trong chức vụ Bộ trưởng Ngoại giao cho thấy một sự liên tục rõ ràng trong đường lối đối ngoại của Hoa Kỳ.

MẶT TRẬN KINH TẾ

Hiệp định Đối tác xuyên Thái Bình Dương (TPP), một thị trường rộng lớn với 800 triệu người tiêu dùng và chiếm gần 40% tổng sản phẩm quốc nội toàn thế giới đang được đàm phán giữa Australia, Brunei, Chile, Malaysia, New Zealand, Peru, Singapore, Hoa Kỳ và Việt Nam, TPP sẽ là một trong những thỏa ước thương mại rộng lớn nhất thế giới. Hoa Kỳ loan báo các cuộc thảo luận với các đối tác đã đạt được tiến bộ quan trọng, đặc biệt trong các lĩnh vực như hải quan, dịch vụ xuyên biên giới, và viễn thông. Canada và Mexico đã quyết định gia nhập vào tháng 10/2012. Như vậy đã có 11 quốc gia tham dự. Các bên đang chờ xem Nhật Bản có muốn tham gia vào Hiệp định TPP hay không. Với sự gia nhập của 3 nước này, TPP sẽ cộng thêm nhiều tỉ đôla vào nền kinh tế Mỹ và sẽ tăng cường các cam kết chính trị, tài chính, và quân sự của Washington đối với khu vực Thái Bình Dương trong nhiều thập kỷ tới. Đợt thảo luận sắp tới về TPP sẽ diễn ra từ ngày 3 đến 12/12/2012 ở Auckland, New Zealand. Trung Quốc và Nga chắc chắn cũng sẽ được mời tham dự với những điều kiện của những nước đi trước.

MẶT TRẬN QUÂN SỰ

Trong năm 2012, Hoa Kỳ vẫn tiếp tục triển khai những thay đổi chiến lược đề ra trong năm 2011.

- RIMPAC (the Rim of the Pacific Exercise) là cuộc tập trận hải quân quốc tế lớn nhất tổ chức hai năm một lần, bắt đầu từ những năm 1970. Tập trận Rimpac 2012 dự tính còn lớn hơn, có 42 tàu chiến các loại, sáu tàu ngầm, 200 phi cơ và 25,000 lính từ 22 quốc gia. Cuộc tập trận năm nay bắt đầu từ thứ Tư 27/6 và kéo dài tới 7/8/2012. Quy mô của các cuộc tập trận Rimpac các năm có

khác nhau, nhưng Hoa Kỳ luôn giữ vai trò chủ lực với số quân tham gia lên tới hàng chục nghìn. Trung Quốc không tham gia các hoạt động tập trận, mà chỉ có mặt với tư cách quan sát viên tại một số cuộc tập trận. Việt Nam đã gửi 6 sĩ quan quan sát các hoạt động và trao đổi kinh nghiệm về y học biển, y học hàng không, chuyển thương đường không, tìm kiếm cứu nạn trên biển. Đây là lần đầu tiên Việt Nam có mặt với tư cách quan sát viên.

- Song song với cuộc tập trận RIMPAC, hải quân Hoa Kỳ cũng đã tham dự nhiều cuộc tập trận song phương hay đa phương với hải quân các nước Nhật Bản, Hàn Quốc, Ấn Độ, Úc Đại Lợi, Tân Tây Lan và các quốc gia ASEAN.
- Thông tin được Hải quân Mỹ đưa ra từ Yokosuka, Nhật Bản cuối tháng 9 cho hay hai hải đoàn tấn công HKMH (Carrier strike groups: CSG) gồm hàng không mẫu hạm USS George Washington, USS John C. Stennis và nhiều tàu mang hỏa tiễn định vị như USS Cowpens đang tuần tra tại vùng Tây Thái Bình Dương. Một lực lượng can thiệp tiền phương (Expeditionary strike group: ESG) gồm có tàu sân bay trực thăng USS Bonhomme Richard, được hai tàu khu trục nhỏ hộ tống cùng với tàu ngầm hạt nhân tấn công USS Olympia đã cập cảng Freeport, vịnh Subic, Philippines vào đầu tháng 10, mang theo 2,200 thủy quân lục chiến Mỹ.
- Ngày 20/10/2012, Mỹ đã phái một cụm tàu sân bay, gồm hàng không mẫu hạm George Washington và các tàu hộ tống đến Biển Đông trong hoạt động tuần tra định kỳ Thái Bình Dương để bày tỏ sự ủng hộ đối với các nước ASEAN, cụ thể là Việt Nam và Philippines trong tranh chấp lãnh thổ với Trung Quốc. Cụm tàu sân bay này đã tuần tiểu khu vực gần đảo Hoàng Sa của Việt Nam cũng như bãi cạn Scarborough của Philippines.

VIỆT NAM

Trong năm 2012, Việt Nam đang phải đối phó với những khó khăn trầm trọng về chính trị và kinh tế/tài chính cũng như tệ nạn tham nhũng và bất mãn/khieux kiện của dân chúng. Hội nghị Trung ương 6 Ban chấp hành Trung ương đảng Cộng Sản Việt Nam đã phải bắt đầu vào ngày 1-10 cho đến 15-10 vừa qua, 2 tuần sớm hơn dự trù. Như khá nhiều người tiên đoán, trong ngày cuối cùng, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã có bài phát biểu quan trọng bế mạc Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương Đảng: “Về việc đề nghị xem xét kỷ luật, Ban Chấp hành Trung ương đã thảo luận rất kỹ, cân nhắc toàn diện các mặt ở thời điểm hiện nay và đi đến quyết định không thi hành kỷ luật đối với tập thể Bộ Chính trị và một đồng chí trong Bộ Chính trị; và yêu cầu Bộ Chính trị có biện pháp tích cực khắc phục, sửa chữa khuyết điểm; không để các thế lực thù địch xuyên tạc, chống phá”. Từ ngữ “một đồng chí trong Bộ Chính trị” ở đây dường như là chỉ thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng. Điều này chứng tỏ những người lãnh đạo Việt Nam đặt sự ổn định chính trị và tồn tại của đảng là những điều quan trọng nhất lên trên những ưu tiên khác. Ngày 22/10, trong buổi khai mạc Quốc hội khóa 13, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đã “nhận trách nhiệm” trước Quốc hội, trước Đảng và trước dân về những khuyết điểm trong quản lý, điều hành kinh tế. Thời gian sắp đến sẽ cho thấy đảng Cộng Sản Việt Nam sẽ giải quyết những vấn đề khó khăn căn bản của đất nước như thế nào.

Về vấn đề Biển Đông, Việt Nam vẫn tiếp tục có những cố gắng đáng kể trong các lãnh vực ngoại giao-kinh tế-quân sự và tăng cường nỗ lực phòng thủ hải phận:

CHÍNH TRỊ & NGOẠI GIAO:

- Ngày 21/06/2012, Quốc hội Việt Nam chính thức thông qua Luật Biển, trong đó khẳng định quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa thuộc chủ quyền Việt Nam. Theo báo chí Việt Nam, Luật Biển đã được 495/496 đại biểu bỏ phiếu tán thành. Luật Biển Việt Nam gồm 7 chương, 55 điều, có hiệu lực thi hành từ ngày 1-1-2013. Với sự hình thành của Luật Biển, Việt Nam đã chính thức có cơ sở pháp lý trong vấn đề tranh chấp Biển Đông trong khi Trung Quốc vẫn loay hoay với Đường Lưỡi Bò dựa theo cách giải thích hoàn toàn trái với các quy định của luật pháp quốc tế. Luật Biển sẽ giúp Việt Nam tranh thủ hậu thuẫn quốc tế về Biển Đông. Bộ luật

này một công cụ cần thiết cho Việt Nam nếu Việt Nam quyết định đưa tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông với Trung Quốc ra trọng tài quốc tế để phân xử. Trung Quốc đã phản ứng dữ dội, chứng tỏ họ lo sợ ở thế “hạ phong” trong những diễn biến sắp tới.

- Ngày Chủ Nhật 1/7/2012 đã diễn ra các cuộc biểu tình chống Trung Quốc ở hai thành phố Sài Gòn và Hà Nội. Dù số người tham dự chỉ khoảng 500 người mỗi nơi và sự kiểm soát của chính quyền vẫn không khác gì năm 2011 nhưng 2 cuộc biểu tình xem như khá thành công và đã cho người láng giềng phương Bắc thấy được sự căm phẫn của dân chúng Việt Nam đối với thái độ bá quyền của Trung Quốc.
- Các cuộc viếng thăm Việt Nam liên tục trong tháng 6 và tháng 7 của Bộ trưởng Quốc phòng Leon Panetta tại Cam Ranh, Ngoại trưởng Hillary Clinton, Tư lệnh Hạm đội Thái Bình Dương của Mỹ, Đô đốc Cecil Haney và cuộc viếng thăm Hoa Kỳ dài ngày của Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh giữa tháng 7 có thể là biểu hiện hai nước bắt đầu đi vào chi tiết các thỏa thuận chiến lược đã đạt được trong thời gian gần đây.
- Dù rằng hoàn cảnh khác nhau, Việt Nam cũng nên rút được những bài học từ vụ tranh chấp Senkaku/Điếu Ngư giữa Trung Quốc-Nhật Bản. Trong lúc Nhật Bản giữ thái độ hòa hoãn nhưng cương quyết, đề nghị đưa vấn đề ra toà án Quốc Tế thì Trung Quốc không dám đồng ý với đề nghị này.

KINH TẾ:

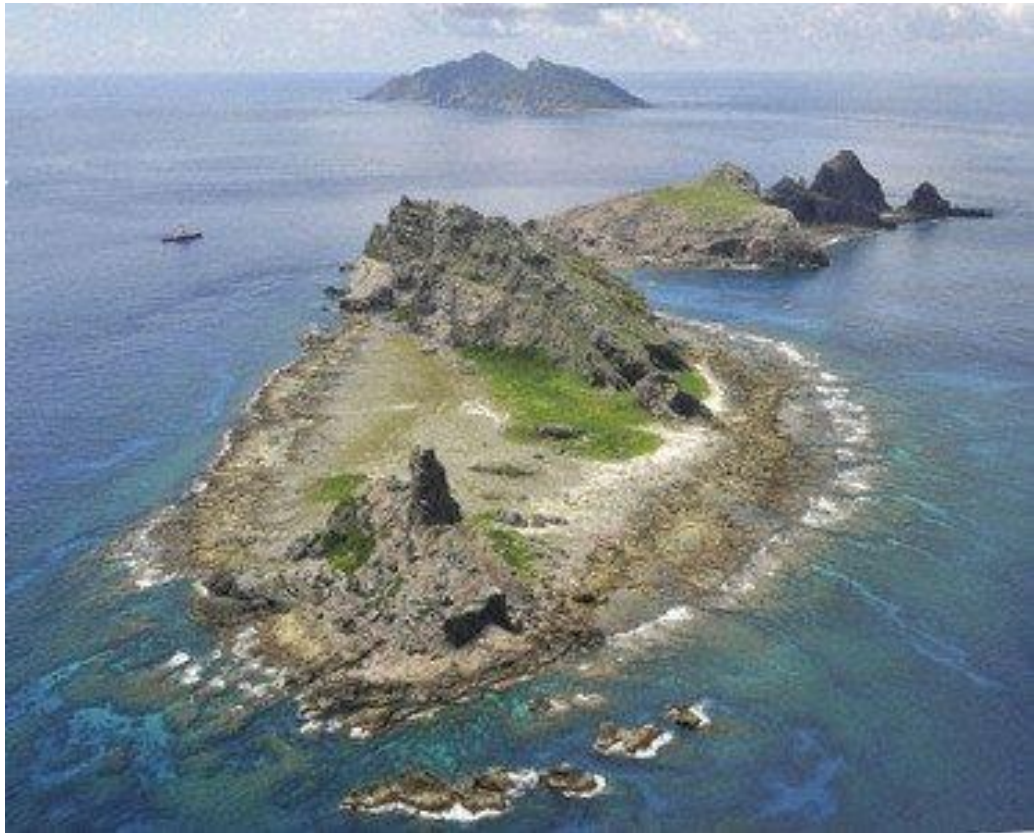
- Tháng 6-2012, Chính phủ Việt Nam cùng với Đại diện cấp cao của EU về Chính sách Đối ngoại và An ninh kiêm Phó Chủ tịch Ủy ban Châu Âu (EC), ký chính thức Hiệp định khung Đối tác và Hợp tác toàn diện (PCA) Việt Nam - EU, thay thế Hiệp định hợp tác Việt Nam ký với Cộng đồng Châu Âu năm 1995.
- Một dự án đáng chú ý là việc công ty Oshima Shipbuilding (Nhật Bản) đầu tư nhà máy đóng tàu biển tại Cam Ranh (06/06/2012) với tổng vốn đăng ký 3,780 tỷ đồng. Dự án được triển khai tại xã Cam Thịnh Đông, TP Cam Ranh, trên diện tích 304 ha. Giai đoạn 1, mỗi năm đóng mới 12 chiếc tàu có trọng tải từ 37,000 – 56,000 tấn/chiếc; giai đoạn 2, đóng mới 24 chiếc tàu/năm. Dự án đi vào hoạt động sẽ giải quyết việc làm 3,000 lao động có tay nghề kỹ thuật cao của địa phương.
- Ngày 21/9, Bộ Tư lệnh Hải quân đã làm lễ khởi công xây dựng giai đoạn 1 khu đô thị tại bán đảo Cam Ranh. Tổng dự án có quy mô hơn 340 ha, được triển khai đến năm 2020, với tổng vốn trên 14,000 tỷ đồng (672 triệu USD) với cơ sở hạ tầng hiện đại và đồng bộ. Giai đoạn 1 có tổng mức đầu tư trên 1,450 tỷ đồng, được triển khai từ nay đến năm 2014, trên diện tích hơn 33 ha, gồm 8 khu chung cư cao tầng (870 căn hộ), giải quyết nơi ở cho khoảng 3,500 người, kèm theo các công trình đồng bộ khác như: hệ thống điện, đường giao thông, trường học, y tế, hệ thống cung cấp nước và xử lý rác thải. Theo bản tin, khu đô thị này dành cho cán bộ, sĩ quan và gia đình đang công tác tại Vùng 4 hải quân và tại huyện đảo Trường Sa nhưng với quy mô 672 triệu USD thì khu vực này cũng có thể quy hoạch cho các thủy thủ đoàn ngoại quốc đến nghỉ ngơi và sửa chữa tại Cam Ranh.

CÁC CƯỜNG QUỐC Á CHÂU – THÁI BÌNH DƯƠNG

Trong năm 2012, các cường quốc Á Châu vẫn tiếp tục phối hợp với Hoa Kỳ trong thể liên minh nhằm đối lại với những tham vọng của Bắc Kinh trong khu vực:

NHẬT BẢN: Là nước lớn duy nhất sẵn sàng đứng cùng chiến tuyến với Việt Nam và các nước ven Biển Đông trong khi bản thân cũng đang phải căng sức ra để đối phó với âm mưu bành trướng của TQ tại vùng biển phía Nam, trong đó có đảo Điếu Ngư/Senkaku, đồng thời đối phó với Nga ở vùng biển phía Bắc về quần đảo Kuril và tranh chấp với Đại Hàn xung quanh quần đảo Dokdo/Takeshima. Cuộc bầu cử Quốc hội Nhật Bản trước thời hạn hôm 16/12/2012 đã đem lại thắng lợi vang dội cho đảng Tự do-Dân chủ (PLD), mở đường cho chủ tịch đảng, ông Shinzo Abe, lên lãnh đạo chính phủ sắp tới đây. Thắng lợi này một phần là nhờ PLD đã khơi dậy tinh thần dân tộc trong cử tri Nhật.

- 1) Căng thẳng giữa Bắc Kinh và Tokyo bùng phát vào tháng 9/2012 sau khi Chính phủ Nhật Bản quyết định mua 3 hòn đảo thuộc quần đảo Senkaku (Trung Quốc gọi là Điếu Ngư) của các tư nhân Nhật Bản. Trung Quốc coi hành động mua bán này của Chính quyền Tokyo nhằm mục đích sáp nhập quần đảo vào lãnh thổ Nhật Bản. Bắc Kinh bắt đầu tuyên bố chủ quyền quần đảo Điếu Ngư/Senkaku thuộc lãnh thổ Trung Quốc từ năm 2010 và chính thức công bố các tọa độ địa lý của quần đảo để hỗ trợ các tuyên bố chủ quyền và gửi tài liệu này lên Tổng Thư ký Liên Hợp Quốc Ban Ki Moon. Trên khía cạnh lịch sử, Nhật Bản chiếm đảo Điếu Ngư/Senkaku sau khi đánh bại Trung Quốc trong cuộc chiến tranh Trung Quốc-Nhật Bản năm 1895. Tiếp đó, Mỹ kiểm soát quần đảo sau khi đánh bại Nhật Bản trong Chiến tranh Thế giới thứ Hai, nhưng Mỹ đã trao trả quần đảo này cho Nhật Bản theo Hiệp ước Đảm bảo An ninh Mỹ-Nhật năm 1960. Hai vấn đề đặt ra là Mỹ vẫn có trách nhiệm hỗ trợ Nhật Bản trong trường hợp bị tấn công và đảo Điếu Ngư/Senkaku nằm trong hiệp ước này và Trung Quốc có đồng ý đưa vấn đề tranh chấp ra tòa án quốc tế của Liên Hiệp Quốc không. Trong thời điểm hiện tại, Trung Quốc dường như quyết định sử dụng các biện pháp trừng phạt kinh tế chống Nhật Bản. Bắc Kinh khẳng định rõ rằng Trung Quốc cũng sẽ bị thiệt hại, nhưng chắc chắn thiệt hại của Nhật Bản sẽ lớn hơn nhiều lần và thậm chí những thiệt hại đó sẽ đẩy lùi xã hội Nhật Bản trở lại quá khứ ít nhất 20 năm. Tất nhiên, một cuộc xung đột giữa hai nền kinh tế lớn thứ hai và thứ ba thế giới sẽ gây nên những hậu quả nghiêm trọng khác cho các nền kinh tế khác của khu vực châu Á-Thái Bình Dương và bên ngoài khu vực. Hiện nay, các tàu Trung Quốc đang được cử hàng ngày tuần tiễu xung quanh các đảo, thách thức đội tàu phòng vệ bờ biển của Nhật Bản. Đồng thời, Bộ Ngoại giao Trung Quốc đã tuyên bố rõ ràng là họ sẽ không rút các tàu tuần tra và nói rằng hiện trạng mới đã được xác lập.
- 2) Do tương đồng lợi ích, Nhật Bản là đồng minh tự nhiên của Việt Nam và Philippines trong vấn đề tranh chấp Biển Đông. Những quyết định gần đây của Nhật Bản:
 - Dù rằng trong tình trạng suy thoái chung của thế giới, Nhật Bản là nước đầu tư nhiều nhất vào Việt Nam trong năm 2012, chiếm 65% tổng số đầu tư của các nước ngoài.
 - Nhật là nước đầu tiên viện trợ cho Philippines 10 tàu tuần tra sau vụ bãi cạn Scarborough.
 - Ngoại trưởng Nhật Bản và các nước ASEAN ngày 11/7 họp tại thủ đô Phnom Penh của Campuchia bàn về các căng thẳng gần đây tại Biển Đông và khả năng tiến tới một thỏa thuận tự do mậu dịch. Tin PTI cho hay Ngoại trưởng Koichiro Gomba loan báo Nhật Bản muốn tổ chức một thượng đỉnh đặc biệt với 10 nước ASEAN vào năm tới và ý định này đã được các Ngoại trưởng tán đồng.
 - Bộ trưởng Ngoại giao Nhật Bản ngày 15-7 nói rằng nước này sẽ giúp Việt Nam tăng cường khả năng tuần tra ven biển.

Quần đảo Senkaku/Điếu Ngư - Ảnh: Kyodo

ẤN ĐỘ: Là cường quốc hạng lớn tại Châu Á. Mặc dù hoàn toàn đồng cảm với VN, Philippines và ASEAN và có lợi ích thiết thân về giao thương hàng hải, song cho đến bây giờ, Ấn Độ vẫn giữ thế cân bằng tế nhị giữa quan hệ Trung- Ấn với liên hệ với Hoa Kỳ và các quốc gia ASEAN. Quan hệ Hoa Kỳ- Ấn Độ gần đây trở nên nồng ấm hơn và với sự khuyến khích của Hoa Kỳ để có một vai trò mạnh mẽ hơn ở Châu Á. Tuy nhiên giữa Hoa Kỳ và Ấn Độ vẫn còn những sự khác biệt về việc mua vũ khí của Hoa Kỳ và chuyển giao công nghệ quốc phòng cho Ấn Độ. Sự giúp đỡ của Ấn Độ đối với Philippines và Việt Nam cũng chẳng có gì rõ ràng lắm. Không có nhiều khả năng để Ấn Độ can dự trực tiếp nếu TQ chủ động gây hấn với một trong các bên tranh chấp tại Biển Đông. Ngày 20/12/2012, lần đầu tiên Ấn Độ tổ chức hội nghị thượng đỉnh với khối Đông Nam Á trên lãnh thổ của mình. Hội nghị thượng đỉnh này đã kết thúc một cách thành công mà không hề đề cập tới sự trỗi dậy của Trung Quốc và những mối đe dọa có thể cảm nhận từ sự trỗi dậy đó. Ấn Độ nên có hành động nhiều hơn trong tương lai để duy trì lòng tin của ASEAN và thể hiện cam kết của họ để có những tiến bộ rõ rệt trong mối quan hệ giữa hai bên.

ÚC ĐẠI LỢI: Úc Đại Lợi là một quốc gia giàu tài nguyên khoáng sản, đất rộng, người thưa, lại ở xa vùng Biển Đông nên có nhiều chọn lựa đối với sự bành trướng của Trung Quốc. Hiện tại, Úc chỉ đóng vai trò vòng ngoài trong chuỗi phòng vệ cùng với Mỹ nhằm bảo vệ lợi ích của bản thân và đồng minh; rất ít khả năng can dự vào cuộc chiến tại Biển Đông. Những quyết định gần đây của Úc Đại Lợi:

- Biên tập viên nổi tiếng David Uren của báo The Australian tiết lộ trong cuốn sách mang tên The Kingdom and the Quarry: China, Australia, Fear and Greed (tạm dịch: Trung Quốc, Úc, nỗi sợ và lòng tham) tiết lộ việc Bộ Quốc phòng Úc từng soạn kế hoạch chi tiết ứng phó một cuộc chiến có thể xảy ra giữa nước này và đồng minh Mỹ với Trung Quốc. Ban đầu, đây là kế hoạch nằm trong

sách trắng quốc phòng của Úc năm 2009 nhưng cuối cùng đã bị rút ra trước khi sách trắng được công bố.

- Theo Đài Tiếng nói nước Nga, ngày 12/7, Bộ Quốc phòng Australia đã công bố kế hoạch chi 153 tỷ Úc kim (155.5 tỷ USD) để mua vũ khí và trang thiết bị quân sự trong vòng bốn năm tới. Theo kế hoạch, từ 2013-2016, bộ trên sẽ phân bổ tiền cho 111 dự án, trong đó có việc hiện đại hóa cho một nửa trên tổng số 24 máy bay tiêm kích F/A-18F Super Hornet. Giá thành của dự án này ước tính vào khoảng 2 tỷ USD. Trong khuôn khổ của chương trình mua sắm quốc phòng, tới năm 2018, Australia dự định sẽ nhận được tám máy bay tuần tra Boeing P-8A Poseidon trị giá từ 3-5 tỷ USD. Ngoài các máy bay tuần tra, việc mua 7 máy bay do thám không người lái có tầm hoạt động cao với tổng giá trị từ 2-3 tỷ USD cũng được đưa vào kế hoạch trên. Việc bàn giao chúng sẽ được hoàn tất trong giai đoạn từ năm 2015-2018. Australia cũng dự định sẽ mua của Lockheed Martin 100 máy bay tiêm kích F-35 Lightning II trị giá khoảng 10 tỷ USD. Tuy nhiên, thời hạn cụ thể của việc mua máy bay hiện vẫn chưa được xác định. Australia có thể sẽ nhận được phi đội đầu tiên vào năm 2018.
- Tại Hội Nghị Úc-Mỹ hàng năm ở cấp Bộ Trưởng Ngoại Giao và Quốc Phòng - gọi tắt là Ausmin - được tổ chức tại Perth, thủ phủ bang Western Australia, vào ngày 14 tháng 11, Mỹ đã đạt được thỏa thuận để dựng một trạm radar có tầm phủ sóng lớn và kính viễn vọng không gian tại Úc.

HÀN QUỐC: Dù phải bận tâm lo đối phó với Bắc Triều Tiên, Hàn Quốc vẫn có những hành động phối hợp với các đồng minh đối với vấn đề Biển Đông:

- Có khả năng một hiệp ước Hàn-Nhật sẽ được ký kết để hai nước chia sẻ cho nhau những tin tình báo về Bắc Triều Tiên và đặc biệt là về chương trình phát triển tên lửa và hạt nhân của nước này. Hiệp ước về chia sẻ tin tình báo quân sự cũng là nhằm đối phó với sự lớn mạnh của Trung Quốc. Hàn Quốc vẫn tham gia tập trận với Hoa Kỳ và Nhật Bản cho dù liên hệ Nhật-Hàn có nhiều sóng gió trong thời gian gần đây liên quan đến quần đảo Dokdo/Takeshima.
- Ngành công nghiệp đóng tàu hùng mạnh đã giúp hỗ trợ và bảo đảm cho việc mở rộng cũng như hiện đại hóa Hải quân Hàn Quốc. Bốn tàu đổ bộ Dokdo 19,000 tấn và sáu tàu khu trục KD-III 10,000 tấn đã nằm trong kế hoạch, cho dù việc xây dựng trên thực tế có thể chưa đáp ứng được các con số trên. Nếu Hàn Quốc thực hiện được kế hoạch này, đây có thể sẽ là một trong những hạm đội tàu chiến hải quân uy lực nhất trên thế giới, có khả năng thực hiện rất nhiều nhiệm vụ khác nhau trong khu vực. Tàu KD-III và Dokdo được hộ tống bởi một đội gồm chín tàu khu trục (có tải trọng 3,500-6,000 tấn) được thiết kế chuyên biệt cho chiến tranh trên và dưới mặt nước.
- Dù rằng các doanh nghiệp Hàn Quốc hưởng lợi khá nhiều trước sự tranh chấp Trung-Nhật, Hàn Quốc rất là cương quyết đối với sự xâm nhập lãnh hải của tàu đánh cá Trung Quốc. Trong hai ngày 25-26/12, các tàu tuần tra Hàn Quốc đã chặn bắt 21 tàu Trung Quốc cùng thủy thủ đoàn đánh bắt trái phép tại vùng biển cách bờ biển phía tây của Hàn Quốc.

CÁC NƯỚC ASEAN

Là một tổ chức lỏng lẻo, chỉ có 10 nước mà những gì xảy ra trong năm 2012 đã cho thấy nhiều khuynh hướng khác nhau. Nguyên tắc nhất trí (consensus) khiến tổ chức khó đạt "tiếng nói chung" và hạn chế trong đấu tranh với TQ. Những hành động của các nước ASEAN trong năm 2012 cho thấy một tương lai bất định của khối này:

- Campuchia đã lộ rõ thái độ thân Trung Quốc. Với tư cách là nước chủ nhà năm 2012, Campuchia đã bỏ túi một số tiền viện trợ sau khi làm theo ý Trung Quốc phá hoại sự đoàn kết của ASEAN.
- Bốn nước có hay không tranh chấp lãnh hải với Trung Quốc như Brunei, Malaysia, Thái Lan, Lào đều giữ thái độ nước đôi, thậm chí có nước chọn sách lược thân TQ để cầu lợi.

- Indonesia là nước lớn nhất trong vùng cố gắng đoàn kết ASEAN cũng không thực tế khi đánh giá ý định thực sự của Trung Quốc.
- Myanmar còn quá mới để biết rõ thái độ nhưng đường đi của Myanmar tương đối khá thẳng thắn so với Thái Lan.
- Chỉ còn lại Philippines và Việt Nam là có quyền lợi sinh tử tại Biển Đông. Philippines có hiệp ước phòng thủ hỗ tương với Hoa Kỳ. Chỉ còn Việt Nam là còn giữ thế đu dây nhưng không biết còn giữ đến bao giờ.

Những hoạt động của ASEAN trong năm 2012:

- Sự bất đồng giữa Campuchia, đương kim chủ tịch ASEAN năm nay với các nước ASEAN và cụ thể là hội nghị AMM-45 đã kết thúc mà không có một tuyên bố chung nào được đưa ra. Điều đó cho thấy đang diễn ra xu hướng phân cực giữa các nước thành viên ASEAN. Trung Quốc đã khá thành công trong việc khai thác và chia rẽ lợi ích giữa các thành viên ASEAN, trong đó đã khéo léo chia thành một bên là các quốc gia cùng có các yêu sách trên biển Đông như Philippines, Việt Nam và Malaysia, còn bên kia là các quốc gia không có các yêu sách, bao gồm Singapore, Lào, Campuchia, Myanmar. Campuchia dưới quyền Thủ tướng Hun Sen đã “trở thành kẻ phá đồng thuận” AASEAN theo ý của Trung Quốc.
- Theo tin từ tờ Bangkok Post số ra ngày 29/09/2012, trong một cuộc họp không chính thức bên lề Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc hôm thứ Năm vừa qua, các Ngoại trưởng Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á đã đồng ý để cho Thái Lan, với tư cách điều phối viên giữa ASEAN với Trung Quốc, nỗ lực giúp giải quyết vấn đề tranh chấp lãnh hải Biển Đông. Tuy nhiên với những khó khăn nội bộ gần đây và với chiến lược đi nước đôi giữa Hoa Kỳ-Trung Quốc, không có kỳ vọng Thái Lan sẽ làm gì có lợi cho ASEAN.
- Theo Kyodo, một bộ trưởng nội các và các nguồn tin từ ASEAN ngày 3/10 cho biết Indonesia đã đề xuất dự thảo các quy định có tính ràng buộc nhằm quản lý hành vi của các bên đòi chủ quyền trên Biển Đông, trong đó bao gồm cách thức kiểm soát hoạt động của các tàu qua lại khu vực này. Indonesia đã lần lượt chuyển dự thảo nghị quyết này tới ngoại trưởng của 10 nước thành viên ASEAN tại cuộc gặp hôm 27/9 bên lề phiên họp toàn thể của Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc ở New York.
- Tại hội nghị Thượng đỉnh Đông Á tại Phnom Penh từ 19 đến 21/11, quan điểm của ASEAN về các tranh chấp ở Biển Đông, trở nên rạn nứt hơn ngày hôm qua khi Philippines xác định Việt Nam là nước thứ hai chống lại tuyên bố của Campuchia rằng 'ASEAN đã đạt đồng thuận không quốc tế hóa vấn đề này'.

Nói tóm lại, Hoa Kỳ và rất nhiều chuyên gia quốc tế nhấn mạnh về nhu cầu của một ASEAN đoàn kết tuy nhiên điều này cũng rất là bất định. Philippines đã chọn lựa đường đi của họ. Việt Nam vẫn còn đu dây giữa Trung Quốc và Hoa Kỳ. Hy vọng Việt Nam sẽ có được một quyết định rõ ràng trước khi tình hình tại Hoàng Sa trở nên bất lợi cho Việt Nam hay một biến cố quân sự trên Biển Đông giữa Trung Quốc và Việt Nam có thể xảy ra và Việt Nam lại mất thêm một số biển đảo tại Trường Sa.

PHILIPPINES: Philippines là nước yếu nhất trong khu vực về kinh tế-quân sự nhưng lại có thái độ cương quyết nhất khi đương đầu với Trung Quốc. Là một quốc gia biển-đảo và với hiệp ước phòng thủ hỗ tương với Hoa Kỳ, Philippines tương đối có lợi thế hơn Việt Nam trong chính sách ngoại giao của mình. Mặc dù mắc phải một vài lỗi lầm chiến thuật ngoại giao nhỏ khi đương đầu với Trung Quốc, Philippines đã đạt được sự giúp đỡ cần thiết từ Hoa Kỳ và các quốc gia Á Châu.

Sau Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á cuối tháng 11, vì thái độ thân Trung Quốc của Campuchia, Tổng thống Benigno Aquino đã tuyên bố “ASEAN không phải là con đường duy nhất cho Philippines. Là một quốc gia có chủ quyền, Philippines có quyền bảo vệ các lợi ích quốc gia của mình”. Điều này cho

thấy khả năng của nước này có thể sẵn sàng lựa chọn một con đường khác liên quan đến Mỹ - đồng minh thân cận truyền thống của Philippines và cũng có những lợi ích tự do, an ninh hàng hải và hàng không trên Biển Đông.

HỢP TÁC MỸ - PHI:

- Mỹ đã đồng ý giúp Philippines tuần tra vùng biển duyên hải của nước này nhưng chi tiết của sự giúp đỡ này hiện còn chưa được xác định. Philippines muốn tăng cường trang bị tàu chiến, máy bay và thiết bị giám sát (như radar bờ biển), đồng thời muốn Mỹ cử tàu chiến và máy bay đến hiện diện tại Philippines. Nội dung hiệp định mới giữa hai nước Mỹ-Philippines cho phép quân Mỹ được tái sử dụng các căn cứ cũ ở Philippines là vịnh Subic và Clark. Manila đang cứu xét lời đề nghị Mỹ hỗ trợ các phi cơ P3C-Orion để thám sát bờ biển. Trong năm 2012, Mỹ liên tiếp gửi 3 tàu ngầm hạt nhân tấn công ra vào cảng biển Philippines. Chiếc tàu ngầm nguyên tử USS Louisville (SSN 724) cùng thủy thủ đoàn cập cảng Subic ngày 25/6. USS Hawaii (SSN-776) cập cảng vịnh Subic, Philippines ngày 10/9. Tàu ngầm USS Olympia (SSN-717) viếng Subic Bay vào cuối tháng 9/2012.
- Trong 10 tháng đầu năm 2012, đã có 4 cuộc tập trận Mỹ-Phi. Tháng 01/2012, Hoa Kỳ và Philippines đã có cuộc tập trận chung mang tên Malampaya tại Biển Đông, gần vùng biển đang bị nhiều quốc gia tranh chấp. Cuộc tập trận chung tập trung cho việc thử nghiệm các trình tự nhằm bảo vệ các giàn khoan khai thác dầu khí trên biển. Tháng 7/2012 một cuộc diễn tập quân sự quy mô lớn nhất thế giới ở vùng biển Hawaii mang tên “Vành đai Thái Bình Dương-2012” (RIMPAC) do Hoa Kỳ tổ chức, với sự tham gia của 22 quốc gia trong đó có Philippines với tư cách quan sát viên. Cùng lúc, Hoa Kỳ và Phi tổ chức cuộc diễn tập Carat thường niên từ 2 đến 10-7-2012 về phía Đông Nam đảo Mindanao. Tháng 10/2012 quân đội Philippines và Mỹ đã bắt đầu cuộc tập trận đổ bộ Phiblex kéo dài 10 ngày trên Vịnh Subic.
- Philippines ngày 8/10 cho biết căn cứ hải quân Subic Bay hướng ra Biển Đông có thể đóng một vai trò quan trọng như là một trung tâm tập hợp các tàu chiến Mỹ khi Washington xoay trục chiến lược về châu Á – Thái Bình Dương.

TĂNG CƯỜNG PHÒNG THỦ:

- Theo tiết lộ của nhật báo Yomiuri Shimbun ngày 04/04/2012, Tokyo đang xem xét khả năng cung cấp cho Manila một hệ thống thông tin liên lạc giữa đất liền và lực lượng ngoài biển và 12 tàu tuần tra gồm 10 chiếc loại PS 07 Ashitaki – Mihashi, trọng tải 197 tấn và 2 chiếc lớn hơn. Sự hỗ trợ này nằm trong chương trình viện trợ phát triển chính thức ODA của Nhật Bản dành cho Philippines.
- Trang tin ABS-CBN ngày 20/6 dẫn lời các viên chức không quân nước này cho biết Không quân Philippines sẽ nhập nhiều máy bay chiến đấu từ Hàn Quốc theo một hợp đồng có giá trị lên tới gần 600 triệu USD. Hợp đồng bao gồm 12 chiến đấu cơ hạng nhẹ TA-50. Các phi cơ này sẽ được giao từ nay cho tới năm 2013.
- Theo Asia Times, vào tháng 8, Philippines sẽ đấu thầu các dự án tăng cường vũ trang trị giá khoảng 70 tỉ peso (1.8 tỉ USD). Đây là bước đầu tiên trong chiến dịch hiện đại hóa lực lượng vũ trang Philippines (AFP) trong vòng năm năm tới với tổng đầu tư dự kiến lên đến 500 tỉ peso (gần 12 tỉ USD).
- Có khả năng Philippines sẽ mua 2 tàu khu trục cũ lớp Maestrale do Ý sản xuất. Đây sẽ là những tàu chiến hiện đại nhất của hải quân Philippines.
- Kể từ tháng 10/2012, theo nguồn tin từ NHK dẫn lời một quan chức cấp cao của quân đội Philippines cho hay nước này đã triển khai 2 tiểu đoàn Thủy quân Lục chiến tại 9 đảo và bãi đá ở Trường Sa. Theo hãng AFP, Philippines ngày 27/12 thông báo sẽ mua 3 máy bay lên thẳng AW 109 "Power" do tập đoàn Anh- Ý Agusta Westland chế tạo để trang bị cho Hải quân.

MIẾN ĐIỆN: Kể từ khi có chính phủ “dân sự” đầu tiên, Miến Điện trong năm 2012 đang có những diễn biến ngoạn mục làm ngạc nhiên giới quan sát quốc tế dù rằng vẫn còn những khó khăn về xung đột chủng tộc:

- Tháng 4, Mỹ bổ nhiệm đại sứ đầu tiên tại Myanmar sau 22 năm. Hoa Kỳ và EU bắt đầu nói lỏng lệnh cấm vận, quyết định giảm nhẹ trừng phạt kinh tế Miến Điện, bỏ lệnh cấm thị thực cho quan chức Myanmar và bãi bỏ lệnh cấm nhập khẩu sản phẩm của nước này vào thị trường Hoa Kỳ và Âu Châu.
- Bà Aung San Suu Kyi đắc cử dân biểu Myanmar (tháng 4/2012)
- Cuối tháng 6, bà Aung San Suu Kyi thực hiện chuyến công du lịch sử tới Pháp, Anh và Châu Âu. Bà được đón tiếp trọng thể như một nguyên thủ quốc gia khắp mọi nơi bà viếng. Cuối tháng 9, bà bắt đầu chuyến công du Hoa Kỳ kéo dài 2 tuần, và tại đây bà đã nhận giải thưởng cao quý nhất của Quốc Hội nước này.
- Tháng 8, Tổng thống Miến Điện tuyên bố bỏ kiểm duyệt báo chí và cải tổ mạnh mẽ nội các.
- Trong bài diễn văn tại đại hội đồng Liên Hiệp Quốc vào cuối tháng 9, Tổng thống Thein Sein nói, với tư cách là công dân Miến Điện, ông hoan nghênh bà Aung San Suu Kyi đã được Hoa Kỳ trọng thị và vinh danh và ông bày tỏ lòng biết ơn về “những nỗ lực của bà đóng góp cho nền dân chủ” của đất nước. Ông còn nói với BBC ông sẽ chấp nhận bà Aung San Suu Kyi là Tổng thống nếu người dân bỏ phiếu cho bà.
- Cuộc họp của 26 nhà tài trợ quốc tế cho Miến Điện đã được tổ chức đầu tháng 10 bên lề Hội nghị thường niên của Quỹ Tiền tệ Quốc tế - IMF - và Ngân hàng Thế giới – WB - ở thủ đô Nhật Bản. Ý thức được tác hại kinh tế của vụ tranh chấp chủ quyền biển đảo với Trung Quốc, chính quyền Tokyo đang đa dạng hóa đầu tư của Nhật Bản vào các nước Đông Nam Á như Thái Lan, Việt Nam và nhất là Miến Điện. Cuối tháng Chín vừa qua, Phòng Thương mại và Công nghiệp Nhật Bản đã cử một phái đoàn hùng hậu sang tìm hiểu thị trường, tiếp xúc, gây dựng quan hệ với các doanh nhân và giới chức Miến Điện.

- Ngày 19/11, Tổng thống Barack Obama đã có chuyến thăm lịch sử đến Miến Điện với tư cách là tổng thống Mỹ đương quyền đầu tiên đến thăm quốc gia Đông Nam Á này.
- Bất chấp lệnh giải tán của chính quyền Miến Điện, hàng trăm dân làng, sinh viên, nhà sư vẫn tiếp tục biểu tình cho đến 28/11/2012. Họ phản đối một đề án khai thác mỏ đồng mà Trung Quốc muốn tiến hành ở Monywa, phía Bắc Miến Điện. Hôm 01/12/2012, cảnh sát Miến Điện đã xin lỗi những người chống đối vì đã dùng vũ lực để giải tán biểu tình làm cho nhiều người bị thương.

KẾT LUẬN

Năm 2012 là một năm sôi động với các mưu đồ lấn chiếm trên Biển Đông của Trung Quốc không những đối với 2 láng giềng nhỏ gần nhất là Philippines và Việt Nam mà còn đối với Nhật Bản trong vùng biển钓鱼台/Senkaku. Ông Tập Cận Bình đầu tháng 11 được cử làm Chủ tịch nước với một Ủy ban Thường vụ mới gồm 7 người. Lãnh đạo mới có thể có những đường đi nước bước khác trước trên một số lĩnh vực. Nhưng riêng âm mưu bành trướng để độc chiếm Biển Đông, uy hiếp lợi ích sống còn của các nước Đông Nam Á thì không hề thay đổi, thậm chí còn khiêu khích hơn. Việt Nam, hơn ai hết, phải hiểu rằng trên thế giới này không có bạn bè hay kẻ thù vĩnh viễn, chỉ có lợi ích quốc gia mới là vĩnh viễn”. Trong bối cảnh tình hình quốc tế hiện nay, việc lựa chọn bạn thân hay đồng minh, hoặc đối tác đều phải tham chiếu lợi ích quốc gia. Và những lợi ích này cần phải được đánh giá ở góc độ tổng thể, đa chiều, xem xét cả trước mắt lẫn lâu dài. Hành vi bá quyền của Trung Quốc vẫn tiếp tục xảy ra cho đến khi các cường quốc liên hệ như Hoa Kỳ, Ấn Độ và Nhật Bản khẳng định rõ cho Trung Quốc rằng có một lần ranh mà nước này không thể vượt qua cũng như các nước này và các quốc gia Đông Nam Á liên quan ở Biển Đông hình thành được một mạng lưới vững vàng về quân sự, chính trị, kinh tế. Một “NATO phiên bản châu Á” hay các liên minh thu hẹp với hạt nhân là Mỹ-Nhật-Úc Đại Lợi và có thể cả Ấn Độ-Hàn Quốc-Nga Sô cùng một vài quốc gia Đông Nam Á liên hệ là điều sớm hay muộn cũng sẽ xảy ra. Cũng không có gì ngạc nhiên Việt Nam sẽ là một trong những thành viên chủ yếu của bất kỳ liên minh chống Trung Quốc nào có thể xuất hiện trong tương lai gần. Hy vọng Trung Quốc nhận ra được vị thế của mình để trở thành một thành phần có trách nhiệm trong cộng đồng thế giới.

Phần kết luận của bài này được viết với những suy nghĩ tích cực nhất. Hy vọng sự thật sẽ khá hơn những tin tức từ nhiều mạng truyền thông trong nước cũng như các bình luận gia quốc tế về một bức tranh ảm đạm hơn nhiều cho Việt Nam trong năm 2012.

Hồ sơ: ITN-123112-QT-Tình hình Biển Đông 2012.doc

Nguyễn Mạnh Trí
E-Mail: prototri2012@yahoo.com
www.tranhchapbiendong.com
Tu chính: 31 tháng 12 năm 2012